Jüdische Pester Zeitung.

י ו ד י ש ע

פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען אונד דער פרענומעראציאנס-פרייז בעגיננט מיט דעם טאגע דעם ערשטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין: פעסט אלט-גאססע נו׳ 1. וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייאמאל וועכענטליך מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג. אונד קאסטעט פיר עסטרייך-אונגארן גאנציאהריג 10 גולדען עסט.-וועהר. האלביאהריג 5 " " " פֿיערטעליאהריג 2 גול׳ אונד 50 קר׳ ע.-וו.

פיר׳ס אויסלאנד גאנציאהריג 11 גולדען עסט.-וועהר. האלביאהריג 5 גול׳ אונד 50 קר׳ ע.-וו. פֿיערטעליאהריג 2 " " 75 " "

Nr. 150, אכטער יאהרגאנג | פעסט, פֿרייטאג י״ג טבת ה׳ת׳ר׳ל׳ז׳. | Pest, den 29. Dezember 1876.

ברינגט דאס יאהר 1877 דען קריעג?

ביז געכסטען מאנטאג, ביז צום 1-טען יענער 1877, מוס עס זיך נון ענטשיידען, אב וויר קריעג אדער פֿריעדען האבען ווערדען. דיא קאָנפֿערענצען אין קאָנסטאנטינאָפעל האט בערייטס דען רוסישען פֿאָרדערונגען הינזיכטליך דער „גאראנטיע“ אונד דער „פֿרעמדען בעזעטצונג“ נאכגעגעבען, אונד איך דיעזע פֿאָרדערונגען אלס „קאָנפֿערענץ-בעשלוס“ אן דיא טירקייא געריכטעט. פֿאָן דער בעווילליגונג אדער ניכט-בעווילליגונג דיעזער פֿאָרדערונגען זייטענס דער טירקייא זינד נון קריעג אונד פֿריעדען אבהענגיג. ווען דיא טירקייא דיעזען קאָנפֿערענץ-בעשלוס, דען איך ענגלאנד אנגענאָממען, פֿערווירפֿט, דאנן ציעהט זיך איך ענגלאנד צוריק אונד איבערלאָססט דיא טירקייא דער רוסישען ערָאבערונגס-זוכט: דער רוסיש - טירקישע קריעג איזט זאָדאנן אונפֿערמיידליך!

געסטערן איזט וואָהל ווידער איינע קאָנפֿערענץ-זיטצונג אין קאָנסטאנטינאָפעל אבגעהאלטען וואָרדען; אבער ביז היינטע פֿריה איזט נאך קיינע דעפעשע איינגעטראָפֿפֿען מיט דער מעלדונג, אב דיא טירקייא דען קאָנפֿערענץ-בעשלוס אנגענאָממען אדער פֿערוואָרפֿען האט. אינצווישען האבען נון דיא העררען פּאָליטיקער אונד צייטונגס-שרייבער גענוג צו פּאָליטיזירען אונד צו שפּעקולירען, וואס דיא טירקייא טהון ווערדע, אונד וואס אים פֿאללע דער ניכט-אננאהמע דעם קאָנפֿערענץ-בעשלוסעס געשעהען זאָלל.

איין גראָסער טהייל דער צייטונגען האלט עס פֿיר וואהרשיינליך, דאס דיא טירקייא דיא קאָנפֿערענץ-בעשליססע פֿערווערפֿען ווערדע; מאנכע אבער האלטען דיא נאכגיעביגקייט דער טירקייא פֿיר וואהרשיינליך.

דאס געסטריגע אבענד-בלאטט דעס „פּעסטער ללאָיד“ שרייבט: דער נייע טירקישע גראָס-וועזיר, מידהאט פּאשא, וויל דאס אנזעהען דער טירקייא וואהרען, אונד עס פֿאָן רוסלאנד אין קיינעם פֿאללע ערניעדריגען לאססען. דיא טירקייא גיבט פֿאָן איינעם ווילען דיא פֿרייהייט אללען איהרען איינוואָהנערן; אבער פֿאָן רוסלאנד וויל זיא זיך קיינע פֿרייהייט אונד קיינע פֿערבעססערטע פֿערוואלטונג פֿאָרשרייבען לאססען. דיא טירקייא וויל אללעס טהון, אבער ניכטס זיך אייפֿצווינגען לאססען. געגען איינע „פֿרעמדע בעזעטצונג“ העטטע מידהאט פּאשא ניכטס איינצווענדען, נור דארף דיעזע פֿרעמדע בעזעטצונג ניכט איים רוסישען, זאָנדערן איים עסטרייכישען אונד ענגלישען ארמעען בעשטעהען.

מידהאט פּאשא זאגטע: „ווען באָסניען פֿאָן עסטרייכישען, אונד קאָנסטאנטינאָפעל פֿאָן ענגלישען ארמעען בעזעטצט ווערדען, דאנן קאנן זיך דער סולטאן רוהיג נאך אדריאנאָפעל צוריקציעהען, אונד בלייבט ווענן באָסניען אונד קאָנסטאנטינאָפעל ניכט אים מינדעסטען בעזאָרגט צו זיין; ביידע זינד אין גוטען הענדען; דען עסטרייך-אונגארן אונד ענגלאנד זינד יא אונזערע פֿריינדע, דיא היער אן קיינע עראָבערונג דענקען; אים געגענטהייל! זיא ווירדען אונס נאך היער מיטהעלפֿען, דיא רוהע הערצושטעללען אונד קיינע רעוואָלוציאָן אויספֿקאָממען צו לאססען. — אבער זאָבאלד נור איין בעוואפֿפֿנעטער רוסישער סאָלדאט זיינען פֿוס נאך בולגאריען זעטצט, זאָ ווירד דאס אלס קריעגס-פֿאלל געגען רוסלאנד בעטראכטעט ווערדען. פֿאָר רוסלאנד אללײן פֿירכטען וויר אונס ניכט, אללע טירקען וויטהען געגען רוסלאנד, אונד זעלבסט אונטער דען רוסישען איינוואָהנערן געהערט דיא אונציפֿריעדענהייט דעראָרט, דאס יעדען איינגענבליק איינע רוסישע רעוואָלוציאָן צו ערוואַרטען איזט. דעם פֿירסטען פֿאָן מאָנטענעגראָ וואָללען וויר איינע פֿערגראָסערונג זיינעס געביעטעס בעווילליגען, איך רומעניען וואָללען וויר אלס איין אונאבהענגיגעס קאָניגרייך ערקלערען, דאמיט נור רוסלאנד קיין רעכט האבע, זיינע סאָלדאטען דורך רומעניען מארשירען צו לאססען. אונזער קריעג מיט רוסלאנד איזט איינמאל אונפֿערמיידליך, פֿריהער אָדער שפּעטער מוס ער דאָך איינטרעפֿפֿען. פֿיר אונס איזט עס דאהער בעססער, ווען וויר דיא זאכע מיט רוסלאנד שאָן יעטצט אויסקעמפֿפֿען. וויר שטעהען בערייטס אים קריעגע, אונזער שווערט איזט שאָן געצאָגען — אונד רוסלאנד איזט נאָך גאר ניכט שלאגפֿערטיג! דיא ענטשיידונג דער זאכע ווירד ניכט מעהר לאנגע איף זיך וואַרטען לאססען!“

זאָ שפּראך מידהאט פּאשא, אונד אין דיעזעם זיננע ווירד וואהרשיינליך דער טירקישע בעפֿאָללמעכטיגטע אין דער קאָנפֿערענץ זיינען אנטראג שטעללען. זאָ פֿיעל שטעהט פֿעסט, דאס דער קאָנפֿערענץ-בעשלוס צו גונסטען דער רוסישען פֿאָרדערונגען איזט. גענעראל איגנאטיעף האט זיינען ווילען דורכגעזעטצט, אונד דער פּלאן מיט דער „פֿרעמדען בעזעטצונג“ וואורדע אנגענאָממען. נור אבער וויל זיך איך רוסלאנד אן דיעזער פֿרעמדען בעזעטצונג דעראַרטיג בעטהייליגען, דאס בולגאריען פֿאָן רוסישען, באָסניען פֿאָן עסטרייכישען, אונד קאָנסטאנטינאָפעל פֿאָן ענגלישען ארמעען בעזעטצט ווערדען. דיא טירקייא אבער וויל פֿאָן איינער ר ו ס י ש ע ן בעזעטצונג דורכאוס ניכטס הערען. ווען דער סולטאן אין איינע רוסישע „בעזעטצונג“ איינווילליגט, דאנן האט ער דען איינווילליגען אונד דיא רעוואָלוציאָן זיינעס איינגענען פֿאָלקעס צו בעפֿירכטען.

דער ענגלישע געזאנדטע, גראף סאַליסבורי, ערקלערטע אבער דעם סולטאן, דאס אללע מעכטע דאריבער איינינג זינד, איף דער אננאהמע דעס קאָנפֿערענץ-בעשלוסעס צו בעשטעהען, אונד דאס אים פֿאללע דער פֿערווערפֿונג דעס קאָנפֿערענץ-בעשלוסעס, אללע געזאנדטען אברייזען ווערדען.— דער סולטאן האטטע דיעזע ערקלערונג רוהיג פֿערנאָממען, אָהנע זיך צו אייסערן, אָב ער דיעזען קאָנפֿערענץ-בעשלוס יא אָדער ניכט אנגעהמען ווערדע. —

דיא וויענער צייטונגען מעלדען: דיא טירקייא ווירד דען קאָנפֿערענץ-בעשלוס ניכט גענצליך פֿערווערפֿען, זאָנדערן בלאָס געגען איינינע פּונקטע דעססעלבען מאנכע איינווענדונגען מאכען. דאס טירקישע פֿאָלק איזט וואָהל פֿיר דען זאָפֿאָרטיגען בעגינן דעס קריעגעס, אבער דיא טירקישע רעגיערונג מאכטע דעם ליעבען פֿריעדענס ווילען מאנכעס נאכגעבען. אבער איך דיא העררען פֿאָן דער קאָנפֿערענץ מאכטען שאָן דעם פֿריעדען צו ליעבע דער טירקייא אין מאנכען איינצעלנען פּונקטען נאכגעבען, ווען נור דער קאָנפֿערענץ-בעשלוס ווענינגסטענס אים אללגעמיינען אייפֿרעכט ערהאלטען ווירד. עס ווערדען גראָסע אנשטרענגונגען געמאכט, אים דען רוסיש-טירקישען קריעגע צו הינטערטרייבען. —

דאס בעריהמטע ענגלישע וועלט-בלאטט, „טיימס“, געמליך דיא „טיימס“, ווארנט דיא טירקייא פֿאָר דען שלעכטען פֿאָלגען איהרעס ווידערשטאנדעס געגען דען קאָנפֿערענץ-בעשלוס, זיא שרייבט: „ווענן דיא טירקייא היערין ניכט נאכגיבט, דאנן פֿערליערט זיא אן ענגלאנד איינען איהרער בעסטען פֿריינדע, אונד זיא געהט דאנן איהרעם זיכערן פֿערדערבען ענטגעגען. זיא ווירד דאנן ניכט בלאָס אן רוסלאנד, זאָנדערן איך אן דען איבריגען אייראָפּעאישען מעכטען בעדייטענדע פֿיינדע האבען.“

איך אין וויען וואורדע געסטערן אונטער פֿאָרזיטץ דעס קאיזערס איין זעהר וויכטיגער מיניסטער-ראטה אבגעהאלטען. צו דיעזעם מיניסטער-ראטהע וואורדען איך גראף קאראָלי, דער עסטרייך-אונגארישע געזאנדטע אין בערלין, אונד גראף בייסט, דער עסטרייך-אונגארישע געזאנדטע אין לאָנדאָן, נאך וויען בערופֿען. אן דיעזעם מיניסטער-ראטהע בעטהייליגטען זיך: דער געמיינזאמע אויסווערטיגע מיניסטער גראף אנדראשי, דער געמיינזאמע פֿינאנץ- אונד קריעגס-מיניסטער, דער עסטרייכישע מיניסטער-פּרעזידענט אונד דער עסטרייכישע פֿינאנץ-מיניסטער, דאנן דער אונגארישע מיניסטער-פּרעזידענט אונד דער אונגארישע פֿינאנץ-מיניסטער. דער געגענשטאנד דער בעראטהונג וואר דיא יעטציגע ערנסטע לאגע אין דער טירקייא, וואָבייא עס איך צו איינער ענטזענדונג איינער עסטרייך-אונגארישען ארמעע נאך דער טירקישען גרענצע קאָממען קאָננטע.

נאטירליך ווירד דאס ערגעבניס דיעזער וויכטיגען בעראטהונגען געהיים געהאלטען ווערדען, אונד וויר ווערדען היעפֿאָן ערסט דאנן עטוואס ערפֿאהרען, ווענן עס צור אָפֿפֿענען טהאט קאָממען זאָללטע. —

מאן קאנן זיך דענקען, דאס אין איינעם מיניסטער-ראטהע, אין וועלכעם איך דער קריעגס-מיניסטער אונד דיא ביידען געזאנדטען בייסט אונד קאראָלי זיטצען, קיין אונבעדייטענדער געגענשטאנד פֿערהאנדעלט ווירד. עס האנדעלט זיך היער פֿיעל-מעהר אים דיא וויכטיגקייט, דאס איך עסטרייך-אונגארן באלד קריעגס-געריסטעט דאשטעהען מיססען ווערדע. צודעם איזט נון איך דער מיליטערישע שטאטטהאלטער פֿאָן דאלמאציען נאך וויען בערופֿען וואָרדען, אום דיעזעם מיניסטער-ראטהע בייצו-וואָהנען. גראף אנדראשי געדענקט נון איינען בעדייטענדען שריטט צו מאכען, אונד וויל היעצו ערסט דיא איינווילליגונג דער מיניסטער ביידער רייכסהעלפֿטען ערלאנגען. ביזהער לייטעטע דיא אנדראשי׳שע פּאָליטיק, זיך מיט רוסלאנד ניכט צו פֿערפֿיינדען, אבער איך ניכט מיט רוסלאנד צו געהען. נון עקסיסטירט נאָך אין עסטערייך דיא אלטע האָפֿ-פּארטייא, וועלכע אין דער אָריענטאלישען אנגעלעגענהייט איין צוזאממענגעהען עסטערייכס מיט רוסלאנד ווינשט, דאמיט איך עסטערייך איינען טהייל פֿאָן דער געמיינשאַפֿטליך עראָבערטען טירקייא ערהאלטע. וויר האָפֿפֿען נון, דאס אנדראשי געגען דיא אלטע פּאָליטיק דיעזער אלטען האָפֿ-פּארטייא איזט. גאנץ אונגארן אונד איך איין גראָסער טהייל דער עסטערייכישען בעפֿאָלקערונג זינד דיא גראָסטען געגנער רוסלאנדס: אנדראשי ווירד זיך דאהער ניכט געטרייען, דיעזער אלטען וויענער האָפֿ-פּארטייא נאכצוגעבען. יעדענפֿאללס שטעהט צו בעפֿירכטען, דאס אונס דאס „נייע יאהר“ איינען „נייען קריעג“ ברינגען ווערדע.

וואָרפֿען וואורדען. — אלס זייטענשטיק צו דיעזער פעטערסבורגער געשיכטע ווירד אויס מאָסקוי פֿאָם 22-טען דיעזעס פֿאָלגענדעס טעלעגראַפֿירט : „דיא פּאָליצייא האט איינע „געהיימע געזעללשאַפֿט" ענטדעקט, דערען צוועק עס איזט, אין רוסלאנד דיא „רעפּובליק" צו בעגרינדען. עס זינד צאהלרייכע פערהאַפֿטונגען פֿאָרגענאָממען וואָרדען." — אויס אללי' דעם געהט הערפֿאָר, דאס דיא רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג איבער גאנץ רוסלאנד זיך ערשטרעקט. דא דירפֿטע עס אבער קוים געניגען, וועגן מאן איינינע פֿערהאַפֿטונגען פֿאָרנימממט. וועגן רוסלאנד אין דען טירקישען פּראָווינצען „פֿערבעססערונגען" אנשטרעבט, זאָ מיסטע עס פֿאָר אללעם אים אייגענען רייכע פֿערבעססערונגען איינפֿיהרען. היעדורך נור קאָננטע דיא רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג אונטערדריקט ווערדען, ניכט אבער דורך פֿערהאַפֿטונגען אונד פֿערפֿאָלגונגען, וואָדורך דיא בעפֿאָלקערונג נור נאָך מעהר אויפֿגערייצט ווירד.

* (דער גראָססע דיעבשטאהל אים היעזיגען קאָניגליכען פֿעריזאטצ-אמטע.) דער דירעקטאָר דעם היעזיגען קאָניגליכען פֿעריזאטצ-אמטעס, הערר לוקזיטש, איזט דיעזער טאגע אויס דער הויפּטשטאדט פֿערשוואונדען. עס איזט זעלבסטפֿערשטענדליך, דאס דיעס עראייגניס היער אין אללען קרייזען דער בעפֿאָלקערונג איין אונגעהייערעס אויפֿזעהען ערדעגט. וויא גראָס דיא סוממע איזט, וועלכע דיעזער מאנן געשטאָהלען האט, קאנן פֿאָרלייפֿיג נאָך ניכט פֿעסטגעשטעללט ווערדען. העטטע ער נעמליך אויס דער קאססא דאס געלד ענטווענדעט, דא ווירדע מאן עס לייכט בערעכנען קאננען, וועלכע סוממע דענן פֿאָם באארגעלדע אבגעהע. — אללײן דאס וואר ניכט דער פֿאלל. צור קאססא קאָננטע דער הערר דירעקטאָר, צו דעם מאן ניע גראָסעס צוטרויען האטטע, ניע צוטריטט ערלאנגען. דא וואר יא איין אייגענער קאססיער, וועלכעם דיא קאססא אונטער שטרענגער פערזאָנליכער פֿעראנטוואָרטונג איבערגעבען וואורדע. דיא דיעבשטעהלע דעם נונמעהר פֿליכטיגען דירעקטאָרס וואַרען גאנץ אנדערער ארט. דיא לייטע אויס דער פּראָווינץ נעמליך, וועלכע אים פֿעריזאטצ-אמטע אירגענד וועלכע געגענשטענדע פֿערפֿאַנדעט האבען, קאָננטען ניכט אימממער פערזאָנליך אין דיא הויפּטשטאדט קאָממען. וועגן אלזאָ דיא צייט, פֿיר דערען דויער דיא געגענשטענדע פֿערפֿאַנדעט וואַרען, איהרעם ענדע זיך נאהטע, דא שיקטען דיא לייטע אויס דער פּראָווינץ דאס געלד מיטטעלסט פאָסט איין. אין דיעזער וויזע לאָזטען דיא איינען איהרע פֿאַנדשטיקע איין, וועהרענד דיא אנדערען „אומזעטצען" ליעסען, דאס הייסט : זיא צאהלטען בלאָס דיא געביהרענדען פּראָצענטען, אום דיא צייט דער פֿערפֿאַנדונג צו פֿערלענגערן. דיעזעס מיסטע פֿאָן אללי' יענען פֿעסט איינגעהאלטען ווערדען, וועלכע עס ניכט דאריף אנקאָממען לאססען וואָללטען, דאס איהרע געגענשטענדע נאָך אבלויף דער פֿעריזאטצ-צייט אָפֿפֿענטליך פֿערקויפֿט ווערדען. עס לאָסט זיך אינדעס לייכט בעגרייפֿען, דאס בייא דען אויסגעדעהנטען לייה-געשעפֿטען דעם היעזיגען קאָניגליכען פֿעריזאטצ-אמטעס דיא רעגעלונג דער אין פֿאָלגע דער אימממער איינלויפֿענדען געלד-בריעפֿע נאָטהיגען „אויסלאָזונגען" אָדער „אומזעטצונגען" פֿיעל ארבייט ערפֿאָרדערט. זייט איינער לאנגען רייהע פֿאָן יאהרען וואורדע דענן אויך דיעזעס געשעפֿט איינעם מאננע אנפֿערטרויט, דער ניכט בעאמטער דעם פֿעריזאטצ-אמטעס איזט. דיעזער מאנן איזט איין געוויססער הערר בלויא, וועלכער איין פֿערמיטטלונגס-פֿעריזאטצ-אמטס-געשעפֿט בעטרייבט. דאס הייסט : ער נימממט פֿאָן דען לייטען, וועלכע קיינע צייט האבען, אים פֿעריזאטצ-אמטע מעהרערע שטונדען אָדער גאנצע טאגע צוצוברינגען, דיא געגענשטענדע אב אונד פֿערזעטצט זיא זעלבסט. דיעזער מאנן האט אין דיעזעם געשעפֿטע זאָלכע פּראַקסיס, דאס בייא איהם אללע דערגלייכען געשעפֿטע זעהר שנעלל אבגעוויקעלט ווערדען. דיעזעם מאננע נון וואורדען זייטענס דעם קאָניגליכען פֿעריזאטצ-אמטעס אויך אללע געלד-בריעפֿע איבערגעבען, וועלכע אויס דער פּראָווינץ איינליעפֿען, דאמיט ער דיא „אויסלאָזונגען" אונד „אומזעטצונגען" בעזאָרגע. אלל דיעס גינג דענן אויך אין פֿאָללסטער אָרדנונג פֿאָר זיך ביז פֿאָר אנדערטהאלב יאהרען, וואָ הערר ליקסיטש צום דירעקטאָר דעם קאָניגליכען פֿעריזאטצ-אמטעס ערנאננט וואורדע. גלייך ביים אנטריטטע זיינעס אמטעס ערקלערטע ער : ער וואָללע זעלבסט דיא אויס דער פּראָווינץ איינטרעפֿפֿענדען געלד-בריעפֿע איבערנעהמען, אום דיא „אויסלאָזונגען" אונד „אומזעטצונגען" פערזאָנליך צו בעזאָרגען. אבער הערר ליקסיטש טהאט גאנץ אנדערס, אלס וואס ער פֿערשפּראָכען האטטע. ער שטעקטע נעמליך דיא איינלויפֿענדען געלדער איין, פֿערווענדעטע דיעזע פֿיר דען אייגענען געברויך, אָהנע דיא פֿערפֿאַנדעטען געגענשטענדע אויסצולאָזען אָדער אומצוזעטצען. אונד וואס וואר דאס ענדע פֿאָן דיעזער ווירטהשאַפֿט ? איין יאהר נאָך אבלויף דער פֿעריזאטצ-צייט וואורדען אללי' דיעזע געגענשטענדע אָפֿפֿענטליך פֿערשטייגערט ! דאס פֿעריזאטצ-אמט ווירד נונמעהר ניכט בלאָס דיא געשטאָהלענען געלדער ערזעטצען מיססען, זאָנדערן יענען לייטען, וועלכע דאס געלד פּינקטליך איינגעזענדעט האבען אונד דערען פֿפֿאַנדער דעננאָך אָפֿפֿענטליך פֿערשטייגערט וואורדען, דען שאדען ערזעטצען, דען זיא היעדורך אָהנע איהר פֿערשולדען ערליטטען האבען. אונד דיא האָהע דיעזעס שאדענס לאָסט זיך עבען נאָך ניכט בעמעססען. זייטענס דער רעגיערונג ווירד איינע אויפֿפֿאָרדערונג ערגעהען, דאס אללע יענע לייטע אין דער פּראָווינץ, דערען פֿפֿענדער טראָטץ דעם פּינקטליך איינגעזענדעטען געלדעס פֿערשטייגערט וואורדען, איהרען היעדורך ערליטטענען שאדען גענויא אנגעבען מאגען. ערסט וועגן דיעס פֿאָללשטענדיג דורכגעפֿיהרט זיין ווירד, דירפֿטע עס מאָגליך זיין, דיא האָהע דער סוממע גענויא צו בעשטיממען, וועלכע הערר לוקסיטש געשטאָהלען. דאָך ווירד דער שאדען, דער דורך דיא אָפֿפֿענטליכע פֿערשטייגערונג פֿאָן טויזענד אונד אבער טויזענד פֿפֿאַנדערן פֿעראורזאכט וואורדע, וויא געזאגט, דיא סוממע דעם דיעבשטאהלס זעלבסט בייא וועיטעם איבערטרעפֿפֿען. איבער דיא פערזאָן דעם פֿליכטיגען דירעקטאָרס ווירד נור זאָ פֿיעל געמעלדעט : דערזעלבע וואר רייכסטאגס-דעפּוטירטער אונד איין „דיא-פֿריינד" פֿאָם געוועזענען האנדעלס-מיניסטער באראָן שימאָני. פֿאָר אנדערטהאלב יאהרען ערנאננטע נון דער האנדעלס-מיניסטער דיעזען זיינען פֿריינד, דער דען דאָק אם לייבע שולדיג וואר, צום דירעקטאָר דעם פֿעריזאטצ-אמטעס. פֿאָר עטווא פֿיער וואָכען מערקטע מאן שאָן דאס אונעהרליכע פֿאָרגעהען דעם הערדן דירעקטאָרס. קילטוס-מיניסטער טרעפֿאָרט, וועלכער אינסטוויללען אויך דאס האנדעלס-מיניסטעריאום לייטעט, ליעס דענזעלבען צו זיך רופֿען, אונד פֿאָדערטע איהן אויף : ער מאָגע אבדאנקען. הערר ליקסיטש ערזוכטע אום איינע קורצע בעדענק-צייט. דיעזע בענוצטע דער מאנן יעדאָך, אום דורכצוגעהען. דיא אָפֿפֿענטליכע מיינונג איזט נון זעהר אויפֿגעבראכט אונד צוואר ערסטענס געגען דען געוועזענען האנדעלס-מיניסטער שימאָני, דאס ער איינען זאָלכען כאראקטערלאָזען מענשען צום פֿעריזאטצ-אמטס-דירעקטאָר ערנאננט האט ; צווייטענס אבער געגען טרעפֿאָרט, דער דיעזען דיעב נירצים אבדאנקען אויפֿגעפֿאָרדערט, ניכט אבער זאָגלייך פֿערהאַפֿטען ליעס.

נייעסטעס.

אונזער קאָניג, וועלכער היער דיא פֿייערטאגע פֿערבראכטע, בעגיבט זיך היינטע אבענד וויעדער נאָך וויען, וואָהין זיך אויך דער אונגארישע מיניסטער-פּרעזידענט טיסאָ אונד פֿינאנצ-מיניסטער סעלל בעגעבען. איבערמאָרגען פֿינדעט אין וויען אונטער פֿאָרזיטץ דעם קאָניגס איין גראָסער מיניסטער-ראטה שטאטט, אין וועלכער דיא אנגעלעגענהייט דער עסטערייכישען ארמעע-אויסריסטונג אנגעזיכטס דעם בעפֿאָרשטעהענדען קריעגעס בעשפּראָכען ווערדען ווירד.

וויא מאנכע צייטונגען מעלדען, האבען דיא סערבען אבערמאלס אויף איין עסטערייכישעס שיפֿף געפֿייערט. דיא סערבען וואָללען עס אלזאָ דורכאויס צום קריעגע מיט עסטערייך-אונגארן קאָממען לאססען.

פֿאָן דער קאָנפֿערענץ אין קאָנסטאנטינאָפּעל ווירד היינטע פֿאָלגענדעס געמעלדעט : דיא קאָנפֿערענצ-בעשליססע לייטען דאָך דאהין, דאס בולגאריען פֿאָן איינער פֿרעמדען ארמעע בעזעטצט ווערדען מיססע — אונד דא דיא טירקייא אין דיעזע בעזעטצונג ניכט איינוויללינגען וויללל, זאָ איזט דער קריעג וויעדער אונפֿערמיידליך געוואָרדען.

איינע קאָנסטאנטינאָפּלער דעפּעשע מעלדעט : דער טירקישע קאָנפֿערענצ-דעפּוטירטע ערקלערטע, דאס ער דען קאָנפֿערענצ-בעשלוס, הינזיכטליך דער פֿרעמדען בעזעטצונג אין קיינעם פֿאללע אננעהמען קאָננע. אויך איינע פֿרעמדע פּאָליצייא-בעזעטצונג קאָנן דיא טירקייא ניכט צוגעבען. גענעראל איגנאטיעף בעצייכנעט אבער דיעזע פֿרעמדע בעזעטצונג אלס זיינע לעטצטע פֿאָדערונג, פֿאָן וועלכער ער קיינע זילבע מעהר נאכלאססען קאָנן. יא, מאן שפּריכט שאָן זאָגאר דאפֿאָן, דאס איינע רומענישע ארמעע אלס „בעזעטצונגס-ארמעע" אין בולגאריען איינריקען זאָלל. — אבער דער טירקישע בעפֿאָללמעכטיגטע ערקלערטע אין דער קאָנפֿערענץ : „דיא טירקייא זייא בערייט, איהרען אונטערטהאנען אלל ניר דאס נאכצוגעבען, וואס זיך מיט איהרער ווירדע אונד מיט דעם אונפֿערקירצטען בעשטאנדע דעס רייכעס פֿערטראָגט ; אבער דיא רוסישע פֿאָדערונג איזט געגען איהרע ווירדע !"

פֿערנער מעלדעט איינע קאָנסטאנטינאָפּלער דעפּעשע פֿאָם 26-טען דעצעמבער : דער ענגלישע געזאנדטע, גראף סאליסבורי, ווירד היינטע זעלבסט דעם סולטאן דען קאָנפֿערענצ-בעשלוס מיטטהיילען : אים פֿאללע דער סולטאן דיעזען בעשלוס פֿערווירפֿט, רייזט סאליסבורי מיט אללען ענגלישען קריעגס-שיפֿפֿען אב, אונד דיא טירקייא בלייבט אללײן איהרעם רוסישען פֿיינדע איבערלאססען.

דיא סערבישע ארמעע האט אנשטאטט דעס אבער-קאָממאנדאנטען טשערנאיעף איינען אנדערן רוסישען אבער-קאָממאנדאנטען, נאמענס ניקיטין ערהאלטען. דיעזער נייע סערבישע אבער-קאָממאנדאנט היעלט אן דיא סערבישע ארמעע איינע אנשפּראכע, אין וועלכער ער זאגטע : „אין אכט טאגען ווירד דער קריעג שאָן בעגיננען, אונד איהר ווערדעט דא אייערע טאפּפֿערקייט צייגען."

דער אבער-קאָממאנדאנט דער רוסישען ארמעע, גראָספֿירסט ניקאָלאי, איזט זעהר געפֿעהרליך ערקראנקט.

פֿיר דיעזען אויגענבליק שטעהט אלזאָ דיא אנגעלעגענהייט פֿאָלגענדערמאסען : רוסלאנד וויללל פֿאָן דער „פֿרעמדען בעזעטצונג" אונד פֿאָן דען „גאראנטיע-פֿאָדערונגען" ניכטס נאכלאססען ; דיא טירקייא וויעדער וויללל היעריף אין קיינעם פֿאללע איינגעהען. דער קאָנפֿערענצ-בעשלוס איזט צו גונסטען רוסלאנדס, אונד וועגן דיא טירקייא היעריף ניכט איינגעהט, פֿערליערט זיא אויך אן ענגלאנד איינע שטיטצע, אונד בלייבט דעם גראָסען רוסישען פֿיינדע איבערלאססען. — דאס „נייע יאהר" קאנן דאהער דען קריעג ערנייערן. — דיעזע וויכטיגע אנגעלעגענהייט ווירד אין דעם מאָרגיגען גראָסען מיניסטער-ראטה אין וויען צור שפּראכע קאָממען.

געשעפֿטסבעריכט

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 31—31,50 גולדען. אלטע-מעטהאָדע 35—35,50 גולדען פּער 10000 ליטער-פּערצענט.

וויענער שלאכט-פֿיעהמארקט. דער אויפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פֿיעהמארקטע אם 26-טען ד. מ. בעטרוג 1897 שטיק. דאפֿאָן וואַרען : 1336 אונגארישע, 145 פּאָלנישע אונד 416 דייטשע, — דאס געשעפֿט וואר גוט. דיא פּרייזע שטעללטען זיך פּער 100 ק׳ : אונגארישע שטאלל-אָכסען 54—61 גולדר. פּאָלנישע 55—58 גולדר. דייטשע 55—57 גולדען. —

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער : מאיר בר״י רייז.

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS
Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

אנגעזיכטס דעם הערדישערס „ברוך שחלק מכבודו", איך נאָך די ברכה „הטוב והמטיב", דא ער אין דיעזער קאָנסטיטוציאָן די „יודען-עמאנציפּאציאָן" ערבליקטע. זעממטליכע קאָנפֿעססיאָנען האבען בעשלאָססען, אַן דען סולטאַן פֿיר די פֿערלייהונג דער קאָנסטיטוציאָן דאנק-אדרעססען צו ריכטען. אויף אויסדריקליכען וואונש מידהאט פּאשא'ס ווירד די אדרעססע דער יידישען געמיינדע צו קאָנסטאנטינאָפּעל אין „לשון הקדש" אבגעפֿאַסט זיין, וויל דער יונגע סולטאַן זיך געשמייכעלט פֿיהלט, אין דיעזער היילִיגען שפּראכע איינע דאנק-אדרעססע צו ערהאלטען.

*) (קריעגס-ריסטונגען אין עסטערייך-אונגארן.) ווי זעהר איך אונזערע מאָנארכיע דעם בעפֿאָרשטעהענדען רוסיש-טירקישען קריעגע געגענאיבער „אונפּארטייאיש" בלייבען מאָכטע, זאָ איזט עס דאָך איהרע פּפֿליכט, פֿיר אללע פֿעללע געריסטעט צו זיין. עס ווירד דענן אייך איבער די מיליטער-אויפֿשטעללונג אונזערער מאָנארכיע זאָעבען פֿאָלגענדעס געמעלדעט: דריי מיליטער-אבטהיילונגען פֿאָן יע 30000 מאנן ווערדען מארשבערייט געמאכט. די ערסטע אבטהיילונג האט איהרען שטאנדפּלאַטץ אין זיעבענבירגען. אָבער-קאָממאנדאנט דערזעלבען איזט דער פֿעלד-מארשאלל-לייטנאנט פֿרייהערר פֿאָן רינגעלסהיים. די צווייטע אבטהיילונג ווירד אם פּלוסע זאווע, אלזאָ ביי סערביען, איהרע אויפֿשטעללונג האבען, אונד ווירד אונטער דעם אָבערקאָממאנדא דעם פֿעלדמארשאלל-לייטנאנטס מאָלינארי שטעהען. די דריטטע אבטהיילונג ווירד אין דאלמאציען אונטער דעם אָבער-קאָממאנדאָ דעם פֿעלדמארשאלל-לייטנאנטס פֿאָן ראָדיטש איהרען שטאנדפּלאַטץ האבען. פֿיר יעדע אבטהיילונג זינד 9000 צוג-פּפֿערדע בעשטיממט, דא אין באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא קיינע שטראססען פֿאָרהאנדען, וועסהאלב אללעס אויף דעם ריקען דער פּפֿערדע געפֿיהרט ווערדען מוס (ווי עס אויסזיעהט, דירפֿטע עסטערייך אלזאָ דאָך זיינע סאָלדאטען אין טירקישעס געביעט איינריקען לאססען!)

*) (קריעגס-פֿארבערייטונגען.) אין בעלגראד געהט דער קריעגס-טייפֿעל דען לייטען נאָך אימטער אים קאָפּפֿע הערום. זאָ וואורדען עבען יעטצט אללע אורלויבער איינבערופֿען, אום פֿיר דען 8-טען יענער שלאגפֿערטיג צו זיין. אויס רוסלאנד טראַף אין בעלגראד די ווייזונג איין, דאס מאן זיך פֿיר דען עמפּפֿאנג איינער גראָסען רוסישען ארמעע בערייט האלטע. איבערדיעס טרעפֿפֿען אין בעלגראד טאג-טעגליך רוסישע סאָלדאטען איין. אויך אים קישענעוו, וואָ די רוסישע הויפּט-זיד-ארמעע זיך בעפֿינדעט, טריפֿפֿט די מעלדונג איין, דאס נאכדעם די שטראססען דורך די שטארקען פֿראָסטע בעססער געוואָרדען, די איינריקונג איינער רוסישען ארמעע אין טירקישעס געביעט שאָן נעכסטער טאגע ערפֿאָלגען דירפֿטע. אנגלעסליך דיעזער סערבישען קריעגס-ריסטונגען שיינט עס אונזערעם קאָנזול אין בעלגראד עטוואס אונהיימליך צו מוטהע געוואָרדען צו זיין, ער שטעללטע נעמליך אין וויען דאס אנזוכען, פֿאָן בעלגראד נאָך ביקארעסט פֿערזעטצט צו ווערדען. אלזאָ: אנשטאטט סערביען — רומעניען! איין היבשעס טויש-געשעפֿט דאס!

*) (איין באַנקעראָט-שטרייך דעם איגנאטיעף!) וועהרענד איגנאטיעף אין דער קאָנפֿערענץ אין קאָנסטאנטינאָפּעל דאראויף דרינגט, דאס די קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג פֿאָם טירקישען יאָכע בעפֿרייט ווערדע — ליעף אן דיעזע קאָנפֿערענץ איין געזוך איין, וועלכעס פֿיר העררן איגנאטיעף איינען טיכטיגען באַנקעראָט-שטרייך בילדעט. עס איזט דיעס איין געזוך דער מאָהאממעדאנער, וועלכע אין זיד-רוסלאנד וואָהנען. דיעזע קלאגען זעהר ביטטער איבער דען דרוק, וועלכען זיא אין רוסלאנד ערדולדען מיססען. פֿאָר אללעם ווענדען די רוסישען גייסטליכען אללען מאָגליכען צוואנג אן, די מאָהאממעדאנישע בעפֿאָלקערונג פֿאָן איהרעם גלויבען לאָזצורייססען. דאנן ווערדען די מאָהאממעדאנער לויט רוסישער געזעטצע פֿאָן אללען אַמטערן אונד ווירדען אויסגעשלאָססען. קיין מאָהאממעדאנער קאנן אין רוסלאנד אָפֿפֿיציער ווערדען, קיינער קאנן צום ריכטער-אמטע ערנאננט ווערדען. דיעזע ווינשען דאהער, דאס די קאָנפֿערענץ איהנען אין רוסלאנד די „גלייכבערעכטיגונג" פֿערשאַפֿפֿע. מידהאט פּאשא זאגטע, אלס דיעזעס געזוך אין דער קאָנפֿערענץ אנלאנגטע: „מיינע העררען! יעטצט ארבייטען וויר אין קאָנסטאנטינאָפּעל, אום די קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג פֿאָם טירקישען יאָכע צו בעפֿרייען. זאָבאלד וויר היעמיט פֿערטיג זינד, מיססען וויר נאָך פּעטערסבורג, אום די מאָהאממעדאנער פֿאָם רוסישען יאָכע צו בעפֿרייען."

*) (די איינלאָזונג דעס טאבאקס.) אים מעהרערען געגענדען ווערדען ביטטערע קלאגען ערהאָבען געגען די שטרענגע, וועלכע מאן היער ביי איינלאָזונג דעס טאבאקס ערטראגען מוס. עס ווירד נעמליך דער טאבאק „אום צוויי אָדער דריי קלאססען" נידריגער איינגעלאָזט, אלס אין פֿריהערען יאהרען. די טאבאק-פּפֿלאנצער ערליידען היעדורך איינען געוואלטיגען שאדען. פֿיעלע פֿערלאססען ווייננד די איינלאָזונגס-מאגאזינע. די מייסטען האבען דען פֿעסטען ענטשלוס געפֿאַסט, מעהר איבערהויפּט קיינען טאבאק צו בויען. ענדליך וויים מאן אבער ניכט, אָב די רעגיערונג זעלבסט דיעזע שטרענגע איינגעפֿיהרט ליעס, אָדער אָב די איינלאָזונגס-בעאמטען אויף קאָסטען דער ארמען טאבאק-פּפֿלאנצער דעם שטאאטע געלד ערשפּארען וואָללען. פֿיעללייכט דענקען דיעזע, זיך היעדורך ביי דער רעגיערונג איינשמייכלען צו קאָננען, אום עטוואס איינע האָהערע אנשטעללונג צו ערהאלטען. דער סאבאָלטשער לאנדווירטהשאַפֿטס-פֿעראיין האט זיך זאָגאר מיט זיינער קלאגע געגען די איינלאָזונגס-בעאמטען אן דען פֿינאנצ-מיניסטער געווענדעט. נון ווערדען וויר באלד זעהען, אָב די רעגיערונג זעלבסט די שטרענגע אנבעפֿאָהלען, אָדער אָב דיעזעלבע נור איינע וויללקיר דער איינלאָזונגס-בעאמטען איזט. זאָללטע קיינע אבהילפֿע געשעהען, דאנן ווירד די רעגיערונג אים נעכסטען יאהרע אין פֿערלעגענהייט זיין, וואָהער זיא טאבאק נעהמען זאָלל, דא די טאבאק-פּפֿלאנצער אונטער זאָלכען אומשטענדען דיעזען צווייג דער לאנדווירטהשאַפֿט אויפֿגעבען ווערדען.

*) (די באַנק-פֿראַגע אונד איינע שקאַנדאַל-געשיכטע.) די אויסערסט-לינקע קעמפֿפֿט געוואָהנליך ניכט מיט פֿערנונפֿט-גרינדען, זאָנדערן מיט הילפֿע איינעס אויפֿגערייצטען פּאָבעלס. דא דיעזע פּארטייא פֿאָן איינעם אויסגלייך אין דער באַנק- אונד צאָלל-פֿראגע ניכט וויססען מאג, גלייבט זיא דורך דאס אויפֿגעהעטצטע פֿאָלק איהרען צוועק בעציגליך איינער גענצליך זעלבסטשטענדיגען אונגארישען צעטטעל-באַנק אונד איינעם אייגענען אונגארישען צאָלל-געביעטעס צו ערריכען. אם 26-טען דיעזעס וואורדע דענן אויך היער אין דעם זאָגענאננטען „בעלעזנאי גארטען" צו דיעזעם צוועקע איינע פֿאָלקס-פֿערזאממלונג אבגעהאלטען. עס דירפֿטען עטווא 1200 פּערזאָנען ערשיענען זיין, די אים אָפֿפֿענען האָפֿע, טראָטץ ווינדעס אונד שנעע-געשטאָבערס, שטעהענד איהרע זיטצונג אבהיעלטען. דיעזע מענשען וואַרען מייסט זאָלכע, די גאר קיינע אהנונג דאפֿאָן האטטען, אום וואס עס זיך היעבייא איינגענטליך איבערהויפּט האנדלע. עס איזט זעלבסטפֿערשטענדליך, דאס פֿאָר אללעם טיכטיג „געטרונקען" וואורדע, אום זיך איין קליין ווענג „מוטה" צו פֿערשאַפֿפֿען. יעטצט נאהם איין געוויססער גראָס דאס וואָרט אונד ערקלערטע דער פֿערזאממלונג, וואס ער אונטער „באַנק" אונד „צאָלל-געביעט" אייגענטליך פֿערשטעהע. ער שטעללטע אויך דען אנטראג, די פֿערזאממלונג מאָגע בעשליעסען, אן די רעגיערונג איין געזוך צו ריכטען, דאס זיא איינע אונגארישע באַנק אונד איין אונגא-

---

איך! וויר מיינען היעמיט די הירדען, די גאר קיינען נאָמט אנערקעננען."

„גוט! וויר קעננען שאָן דיעזע אויסרעדע! אבער זאגע: וואָ וואַרסט דו פֿאָרנעסטערן נאכמיטטאגס?"

„ביי פֿיעלען קראַנקען, איך קאנן ניכט אלל איהרע נאמען אויפֿצעהלען."

„אויך ביי איינעם זעהר רייכען, פֿאָרנעהמען קראנקען וואַרסט דו! זאָלכען מערקט מאן זיך דאָך!"

דער גראָס-אינקוויזיטאָר צאָג אן די גלאָקע, אונד דער פֿערהאַפֿטעטע אבאָלאפֿיא וואורדע הינויגעבראכט אונד דעם אלטען עראמה געגענאיבער געשטעללט.

ביידע אלטע פֿריינדע ערבלאססטען, אלס זיא זיך ערבליקטען. —

„יא! (ריעף עראמה שטאָטטערנד) ביי אבאָלאפֿיא וואַר איך! איהר העטטעט מיך נור צו ערינגערן געברויכט, אונד איך העטטע דאס אויך לייכט געשטעהען קאָננען!" —

„זאָ געשטעהע אויך פֿריינווילליג, וואס דו מיט אבאָלאפֿיא געשפּראָכען!"

„פֿאָן זיינער קראנקהייט, גייסטליכע הערען! נור פֿאָן זיינער קראנקהייט האבען וויר געשפּראָכען!"

„אונד דאס מיסטעט איהר אין העברעאישער שפּראכע שפּרעכען!"

עראמה אונד אבאָלאפֿיא וואָללטען דאס אבלייגנען — אבער פּלאָטצליך וואורדע די דיענסט-מאנד פֿאָן אבאָלאפֿיא הינויינגעבראכט — אבאָלאפֿיא ערשראק, אבער ער וואָללטע ווייטער לייגנען, דא ער ניכט דענקען קאָננטע, דאס איינע שפּאנישע דיענסט-מאנד „לשון קודש" פֿערשטעהע — אונד יעהע! פּלאָטצליך וואַרף די דיענסט-מאַנד איהרע ווייבליכען קליידער אב — אונד דא שטאנד דערזעלבע גייסטליכע, וועלכער אייך דען ארצט עראמה פֿאָם סדר וועגפֿיהרטע.

אבאָלאפֿיא זאנק אין אָהנמאכט. — זאָ וויט האבען עס אלזאָ די אינקוויזיטאָרען געטריעבען, דאס זיא איינען גייסטליכען אין ווייבליכע קליידער שטעקטען, אום איהן אלס דיענסט-מאנד ביי איינעם פֿערדעכטיגען מאַראַנען איינשלייכען לאססען צו קאָננען! דיעזער גייסטליכע, נאמענס נאָנצאַנאָ קאָמפּאַנטאָן, וואר איין געטויפֿטער יודע אויס סעווילא. ער טויפֿטע זיך, וויל איהן די סעווילאנער יודען וועגען זיינער אויסארטונג פֿערפֿאָלגטען. ער וואר דארום דער גראָסטע יודענפֿיינד, אונד דורך זיינע פֿעררעטהערייען אונד דענונציאציאָנען וואַרען שאָן פֿיעלע יודען אומגעבראכט וואָרדען. אבאָלאפֿיא ערקאננטע איהן זאָגלייך אין זיינעם גייסטליכען-געוואנדע, וועסהאלב ער אויך זאָגלייך אין איינע אָהנמאכט פֿיעל.

אבאָלאפֿיא וואורדע נון אבגעפֿיהרט, אום איהן אים קערקער ווייטער צום לעבען צו ברינגען — אונד עראמה בליעב אללין צוריק.

„עראמה! דו האסט נון די גראָסטע שולד אויף דיך געלאַדען! (זאגטע דער גראָס-אינקוויזיטאָר) דו האסט קיין פֿרייווילליגעס געשטענדניס אבגעלעגט, דו ביזט דיינער שולד דורך דיעזען נאָנצאַנאָ איבערפֿיהרט וואָרדען. — אונד נון קאננסט דו דיך נאָך דורך איין לעטצטעס געשטענדניס רעטטען. — שפּריך! ווער איזט דער שטערנזעהער אונד צייבערער, דער אים גראַנאַדא היערקאם? גיב איהן אן, ליעפֿערע איהן אונס אויס, בעקעננע דיך צו אונזערער רעליגיאָן, ווי אונזער גלויבענס-גענאָססע — אונד דו ביזט געררעטטעט!"

עראמה וואורדע נון אויך ביינאהע אָהנמעכטיג. ערסט יעטצט פֿערנאהם ער, דאס די אינקוויזיציאָן שאָן אויך די אנקונפֿט פֿאָן אל המין ערפֿאהרען האט, נור וואוסטע זיא נאָך ניכט, ווער אונד וואָ ער איזט.

דער אונגליקליכע אלטע עראמה דאכטע זיך נון: איך בין שאָן אלט, קאנן דעם יודענטהומע ניכט מעהר ניטצען, בעססער דאס איך שטערבע, בעפֿאָר איך דיעזען מאנן, דער דאס יודענטהום רעטטען קאנן, דיעזער אינקוויזיציאָן אויסליעפֿערע.

עראמה וואָללטע דאהער גאר קיינע געשטענדניססע מאכען אונד פֿערלעגטע זיך אויף דאס לייגנען.

דער אינקוויזיטאָר ערטהיילטע נון זיינען לייטען איינען ווינק, צוויי גייסטליכע ערהאָבען זיך פֿאָן איהרען זיטצען, שטעללטען זיך פֿאָר דען יודען, דער איינע מיט דעם קרייץ, דער אנדערע מיט דעם טויף-וואססער. זאָ אלט אונד שוואך עראמה וואַר, זאָ נאהם ער דאָך אלל זיינע וועניגען קרעפֿטע צוזאממען אונד שפּראנג צור זייטע. נון קאַמען די גייסטליכען מיט דען פֿאָלטער- אונד מארטער-ווערקצייגען.

דער אלטע ארצט עראמה וואורדע נון נאָך איינמאל פֿאָן דען אינקוויזיטאָרען שטרענגע אויפֿגעפֿאָדערט, געשטענדניססע צו מאכען, אונד דורך זאָפֿאָרטיגע אננאהמע דעס קאטהאָלישען גלויבענס זיך די פֿרייהייט מיט איינער בוס-שטראַפֿע צו פֿערשאַפֿפֿען.

(פֿאָרטזעצונג פֿאָלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא ברעסלויער געמיינדע אונד דיא יודען אין דער טירקייא.) דיא טהעטיגקייט צו גונסטען דער יודען אין דער טירקייא אונד דען דאָנוי-פירסטענטהימערן איזט איינע רעכט לעבהאַפטע. פאָן דען שריטטען דעס יידישען וועלט-קאָנגרעססעס אין פאריז אין דיעזער אנגעלעגענהייט האבען וויר בערייטס וויעדערהאָלט בעריכטעט. נון טהיילען דיא צייטונגען מיט, דאס אויך דיא איזראעליטישע געמיינדע צו ברעסלוי דיא זאכע אין דיא האנד גענאָממען אונד זיך אם 12-טען דיעזעס אן דען פירסטען ביסמארק מיט איינעם געזוכע געווענדעט, דעססען שלוס-וואָרטע פאָלגענדערמאסען לויטען: „איירע דורכלייכט מאָגען דיא גנאדע האבען, דעם דייטשען בעפאָללמעכטיגטען אויף דער קאָנפערענץ אין קאָנסטאנטינאָפעל דיא ווייזונג צו ערטהיילען, דאס ער פיר דיא אינטערעססען דער יודען אין דער טירקייא אונד אין דען דאָנוי-פירסטענטהימערן (סערביען אונד רומעניען) מיט מאָגליכסטעם נאכדרוקע איינשטעהע!" — היערויף ערהיעלט דיא ברעסלויער געמיינדע פאָם העררן בילאָוו, שטאאטס-סעקרעטער אים דייטשען מיניסטעריום דעס אייסערן, פאָלגענדע אנטוואָרט: „לאָבליכער פאָרשטאנד! דער רייכסקאנצלער, פירסט ביסמארק, האט איהרע איינגאבע אין אנגעלעגענהייט איהרער גלייבענסגענאָססען אין דער טירקייא אונד דען דאָנוי-פירסטענטהימערן מיט לעבהאַפטעם אינטערעססע געלעזען. דער פירסט בעאויפטראגטע מיך דענן אויך, איהנען דיא פערזיכערונג צו געבען, דאס דער דייטשע בעפאָללמעכטיגטע אין קאָנסטאנטינאָפעל דען אויפטראג האט, פיר פערבעססערונגען, צו קעמפפען, וועלכע אללען אינטערטהאנען דעס סולטאנס, אָהנע אונטערשיעד דער קאָנפעססיאָן צו גוטע קאָממען זאָללען. זיא קאָננען זיך דאהער פערזיכערט האלטען, דאס איהרע גלייבענס-גענאָססען פאָן דער טהיילנאהמע אן דען אנגעשטרעבטען פערבעססערונגען ניכט אויסגעשלאָססען בלייבען ווערדען. עס ווערדען דאהער איהרע וויגשע אָהנע צווייפעל אין ערפיללונג געהען, וועלכע זיא אין איהרער איינגאבע צום אויסדרוקע בראכטען. — אים אויפטראגע דעס פירסטען ביסמארק. — בילאָוו, שטאאטס-סעקרעטער." — אין בערלינער יודענפיינדליכעם בלאטט מאכט היעצו פאָלגענדע בעמערקונג: „עס איזט אויפפאללענד, וואָרום דענן אויך דיא אייראָפעאישען יודען פלאָטצליך איבער דיא טירקייא הערפאללען. זיא וואָללען דער טירקישען רעגיערונג איינע יודען-עמאנציפאציאָן געוואלטזאם אויפצווינגען, וועהרענד זיא דאָך איבערצייגט זינד, דאס דיא טירקישע רעגיערונג אין דער עבען פערקינדיגטען קאָנשטיטוציאָן דיא יודענעמאנציפאציאָן פרייוויללינג, אָהנע יעדען צוואנג, אויסגעשפראָכען האט. עס האנן זיך בייא דיעזען שריטטען אלזאָ ניכט אום איינע ווירקליכע פערבעססערונג דער לאגע דער יודען אין דער טירקייא האנדעלן, זאָנדערן עבען נור אום איינע „אבזיכטליכע" בעליידיגונג דער טירקישען רעגיערונג. עס זינד דיעס לויטער זאָלכע לייטע, וועלכע דיא קאססען מיט „טירקען-לאָזע" פאָלל האבען, בייא דענען זיא מילליאָנען פערלאָרען האבען. דיעזע נון מאַכטען פיר דיא פערלאָרענען מילליאָנען מינדעסטענס אין דיעזער וויזע אן דער טירקישען רעגיערונג ראכע גענהמען. — וואס יעדאָך רומעניען בעטריפפט, זאָ איזט דאָרט דיא לאגע דער יודען געווים איינע האכסט טרויריגע. אללייז אין בעצוג אויף דיעזעס לאנד ווערדען אללע דיעספעללינגען שריטטע גאנין ווירקונגסלאָז בלייבען. דא קאנן דעם איבעל נור דורך איין דאָפפעל-מיטטעל געהאָלפען ווערדען. עס מיססען נעמליך אין דיעזעם לאנדע אנדערע רומענען אונד אנדערע יודען געבראכט ווערדען! אונד וואָרום? וייל ערסטענס דיא געגענווערטיגען רומענען צו געמיין זינד, אים דען יודען איינע בעססערע לאגע צו גאָננען; צווייטענס אבער דיא געגענווערטיגען יודען עבענפאללס ניכט ווירדיג זינד, דאס איהרע דריקענדע לאגע פערבעססערט ווערדע." — מאן זיעהט וואָהל, דאס דיעזע בעמערקונגען פאָן אינגעהייערעם רישעת שטראָטצען. עס קאָננען נעמליך מאנכע בלעטטער אין דייטשלאנד עס ניכט ערטראגען, דאס ענדליך אויך דיא יודען זיך ריהרען אונד פיר איהרע גלייבענסגענאָססען איבעראלל דיא מענשען-רעכטע ערריגגען וואָללען. אין בלאטט געהט אין זיינער באָזהאַפטען דומטהייט גאר זאָ וייט, דיא בעהויפטונג אויפצושטעללען, דאס דעסהאלב ניכט דיא בערלינער, זאָנדערן דיא ברעסלויער געמיינדע אויפגעטרעטען איזט, וויל דיעזע מיט איהרען סעמינאר-ראבבינאטס-קאנדידאטען אויך דיא טירקייא אונד דיא דאָנוי-פירסטענטהימער איבערשוועממען מאַכטע. ווער זאָללטע וואָהל אויף זאָלכע אבגעשמאקטהייטען אנטוואָרטען!

* (איינע יידישע דעפוטאציאָן ביים ענגלישען מיניסטער.) איינע לאָנדאָנער אמטליכע דעפעשע פאָם 28-טען דעצעמבער מעלדעט: דער ענגלישע אויסווערטיגע מיניסטער, לאָרד דערבי, האט היינטע איינע דעפוטאציאָן דער היעזיגען איזראעליטישען געמיינדע עמפפאנגען. נאָך איינער אנשפראכע זייטענס דעם דעפוטאציאָנס-פיהרערס וואורדע דעם מיניסטער איינע דענק-שריפט דער פאריזער „כל ישראל חברים" איבערדייכט. דיעזע דענק-שריפט אין אנגעלעגענהייט דער פערבעססערונג דער לאגע דער יודען אים אָריענטע זאָלל דער ענגלישע מיניסטער זאממט זיינער גיטען פירשפראכע אן דיא קאָנפערענץ נאָך קאָנסטאנטינאָפעל איבערזענדען. לאָרד הערבי האטטע דיא אנשפראכע דער דעפוטאציאָן אויף דאס פריינדליכסטע ערווידערט, וואָבייא ער אויך זאגטע: „איך בין מיט דעם אינהאלטע דיעזער דענק-שריפט פאָללקאָממען איינפערשטאנדען, איהר צוועק איזט איין זעהר עדלער, אונד איך ווערדע נון דיעזע דענקשריפט דעם גראפען סאליסבורי נאָך קאָנסטאנטינאָפעל איבערזענדען, דאמיט ער אויך פיר דיא ערפיללונג איהרער וויגשע טהעטיג זיין זאָלל. איך האָפפע, עס ווירד איהם געלינגען, אויך דיא איבריגען קאָנפערענץ-מיטגליעדער פיר איהרע זאכע צו געווינגען." — וואהרליך יעדעס עכט יידישע הערץ פרייט זיך, דאס דיא עדלען איזראעליטען, וועלכע אן דער שפיטצע שטעהען, קיינע געלעגענהייט פערזיימען, אים אללען הארט-בעדריקטען יודען, וואָ זיא אויך וואָהנען מאָגען, צו העלפען.

* (איין עשרה בטבת-מאלעהר אין וויען.) דיעזען עשרה בטבת העטטען ניכט וועניגער אלס 15 טרויאונגען אים יידישען טעמפעל אין וויען שטאטטפינדען זאָללען. אלס יעדאָך דיא 15 ברויט-פאארע בערייטס ערשיענען וואַרען, דא עראינגערטע זיך דר' יעללינעק ערסט, דאס אם עשרה בטבת קיינע טרויאונג שטאטטפינדען קאנן. אנשטאטט דער טרויאונג איזט דיא עשרה בטבת טרייער איינגעטרעטען.

* (דיא פערקינדיגונג דער טירקישען קאָנשטיטוציאָן.) דיא פייערליכע פערקינדיגונג דער טירקישען קאָנשטיטוציאָן האט פאָריגען פרייטאג שטאטטגעפונדען. דיא שטאדט קאָנסטאנטינאָפעל וואר בייא דיעזער געלעגענהייט פאָן דען פערשיעדענסטען נאציאָנאליטעטען איבערפילט. טירקען, גריעכען, ארמעניער, אראבער, יודען, פראנקען אונד נעגער וואַרען דא אין גראָסער אנצאהל אונד דורך איינאנדער געמישט צו זעהען. דיא קאָנשטיטוציאָן וואורדע פאָן מידהאט פאשא מיט לייטער שטיממע פערלעזען. צו זיינער רעכטען בעפאנד זיך דאס הויפט דער טירקישען גייסטליכקייט, דער שייך-אול-איזלאם, אין ווייסעם מאנטעל, מיט גאָלד דורכווירקט. צו זיינער לינקען שטאנד דער אָבער-ראבבינער פאָן קאָנסטאנטינאָפעל אין איינעם בלייען, מיט זילבער דורכווירקטען טורבאן. אים דיעזע הערים שטאנדען דיא גייסטליכען אללער איבריגען קאָנפעססיאָנען. — דער אָבערראבבינער מאַכטע בייא דיעזער געלעגענהייט אויסער דער איבליכען ברכה

פאָלליעטאָן.

דער שטערנ-זעהער.

(33. פאָרטזעטצונג.)

„דיא קונסט דעס ארצטעס (זאגטע עראמה ווייטער), לערנטע איך פאָן דעם בעריהמטען ארצט אין מאלאנא, נאמענס אבן חמר. איך וואר 20 יאהרע אלט, דא בעגאב איך מיך אויף רייזען, אונד האבע פיעלע לענדער אונד פאָלקער געזעהען. איך דורכצאָג פראנקרייך אונד איטאליען. איך שיפפטע מיך איין אין טראני אונד פוהר נאָך גריעכענלאנד. איך דורכרייזטע סיריען (אשור) אונד דאס געלאָבטע לאנד מיינער פעטער, איך בעטעטע אויף דען טריממערן דעס טעמפעלס אונד האבע דיא שטאדט גאָטטעס געזעהען, דיא איינסט דיא קאָניגין אונטער דען שטעדטען וואר, יעטצט אבער וויסט אונד לעער איזט. איך בעזוכטע דיא פליססע באבילאָנס (נהרות בבל) אונד טרויערטע אונטער דען ווידען, וואָ פאָר צייטען אונזערע פעטער דיא האַרפען היגהינגען. איך זאה דאס רייכע באגדאד. מיינע זאָהלען בראננטען פאָן דעם זאנדע דער וויסטע, וואָ איך דאס גראב פאָן יחזקאל בעזוכטע . . ."

„„וויא דיעזע אלטען לייטע זאָ געשוועטציג זינד!"" אנטוואָרטעטע אונגעדולדיג דער גראָס-אינקוויזיטאָר!

„ליעבע לייטע! איך וויל אייך נור זאגען: קיין לאסטער האט מיינען לעבענס-וואנדעל בעפלעקט. יעדער טאג בראכטע זיינע מיהען, זיינע ארבייט אונד זיינע זאָרגען. איך האבע וויב אונד קינדער יעדליך ערנעהרט, אונד האבע אין עהרען דאס ציעל מיינעס לעבענס-אלטערס ערלאנגט, וואס דאריבער קאָממט, איזט גאָטטעס געשענק!"

דיעזע וואָרטע דעס אלטען מאננעס, זאָ ריהרענד, זיא אויך געשפראָכען וואורדען, מאַכטען נאָר קיינען איינדרוק אין דער פערזאממלונג. וויא הונגריגע וועלפע בליקטען זיא אויף דיעזעס אָפפער.

„„דאוויד עראמה! (שפראך יעטצט דער גראָס-אינקוויזיטאָר) דיא שטעהסט היעטע פאָר דער היילינגען אינקוויזיציאָן, וועלכעס יעדעס פערברעכען געגען דען גלויבען דער כריסטען ריכטעט אונד רעכט. שפריך דיא וואהרהייט אויף דיא פראגע, דיא איך דיר פאָרלעגע. דיא שטראפע ווירדע דיר זאָנסט דאָפפעלט טרעפפען, אונד דוא ווירדעסט דער פירכטערליכען ראכע דעס וועלטליכען ריכטערס אונד דער עוויגען פערדאממניס צוגעפיהרט ווערדען.""

„האָהעס, היילינגעס געריכט! איך וויים ניכט, אינוויעפערנע איך דיא וואהרהייט צו געשטעהען האבע. וואס האבע איך דענן פערבראָכען?"

„פאָר אללעם ביזט דוא אנגעקלאגט, איבער אונזערע היילינגע רעליגיאָן געשימפפט אונד געלעסטערט צו האבען.""

„עהרווירדיגע גייסטליכע! וואס איהר מיר דא זאגעט אונד פאָרהאלטעט, עס זינד ניע געהאָרטע לייטע פיר מיין אלטעס אָהר! ווער זאָ דיא וועלט געזעהען, וויא איך, דער פעראבשייט דיא בעשימפפונג אנדערער רעליגיאָנען. איך לאססע יעדען גלויבען, וואס ער וויל, אונד קיממערע מיך ניכט דארום. איך אלס ארצט מוס נור יעדען מענשען אלס מענשען, יעדען קראנקען אלס איינען צו היילענדען בעטראכטען, דאָך ניעמאנדען פראגען, וואס ער גלויבט. מיינע הייל-קונסט בעשעפטיגט זיך בלאָס מיט דעם קאָרפער, ניכט אבער מיט דער זעעלע. פראגעט אין נאָמען מאָלערא, פראגעט בייא כריסטען אונד מאָהאממעדאנערן, אָב איך ניכט צור לעטצטען שטונדע דעם קראנקען יעדעס זאגטע, ער מאָגע זיינען גייסטליכען האָלען! — עהרווירדיגע גייסטליכע, איהר וואָללטעט מיך בלאָס פריפען, איהר האבט מיך דעם קרייזע מיינער ליעבען פאמיליע, פאָם פסח-פעסטע ענטריססען. איהר וואָללטעט גערעכטיגקייט, דענן איהר זייד דיא דיענער אייערעס גלויבענס, וויא איך דער דעס מיינינען; אבער איהר וואָללטעט, איהר קאָננעט דען זיעבציג-יעהריגען מאנן ניכט לענגער אים קערקער שמאַכטען לאססען! — אך, פאָן דעם קערקערס טיעפען שרייע איך צו גאָטט עמפאָר! איהר נעננט אייך דיא דיענער גאָטטעס; אָ, זאָ זייד דיא באָטען זיינער גנאדע, זייד דיא ענגעל זיינער ליעבע, ציעהעט מיך אויס דער גרופט, דאס איך ניכט שטערבע, געבעט מיך מיינער פאמיליע וויעדער צוריק, לאססעט מיך מיינען פסח אם ליכטע דער זאָננע פייערן."

עראמה מוסטע אין זיינעם געשפרעכע איינהאלטען, ער וואר ערמידעט אונד ערשאָפפט, מיט טהרענענדען אויגען זאה ער דיא גייסטליכען אן.

„„דאוויד עראמה! דוא האסט יא אייך אין דעם אויגענבליקע דען צאָרן גאָטטעס אויף אונס כריסטען הערבגעפלעהט. אלס מאן דיך האָלטע, אין דיינעם העבראעאישען געבעטע זאגטעסט דוא דאס!""

עראמה ערשראק, ער קאָננטע ניכט בעגרייפען, וויא דיא גייסטליכען דען „שפך חמתך" איבערזעטצען קאָננטען! דאָך פאסטע ער זיך אונד זאגטע: „„גייסטליכע הערען! איהר אירט אייך! דאס איזט איינע בלאָסע פאָרמעל אונזערעס געבעטעס; דיעזע שטעללע קאָממט יא אויך אין דען פסאלמען (תהלים) פאָר, אונד דיעזע בעטעט איהר יא

רישעם צאלל-געביעט ערריכטע! ביזהער וואר אללעס אין ארדנונג. נון שריע אבער איין ארבייטער : וואס הייסט דאס אונגארישע באנק! מאן מאגע אונס וואס פיר איינע ב א נ ק איממער ברינגען, דא וויר אונס ניכט מעהר אויף דען פיסען האלטען קאננען! וויר קאננען וואהל דאך ניכט „שטעהענד" אונזערע „זיטצונגען" אבהאלטען! — איין דאנגערנדעס עליען ערטאנטע. — היעראויף ערגריפף איין צווייטער ארבייטער דאס וואָרט אונד ריעף : וואס וויל מאן האבען פאן דעם „צאלל", איך „צאהל" ניכט מעהר, לאססענס אונס דאך מיט זאלכעם שווינדעל! — נייערדינגס איין דאנגערנדעס עליען. — דא ערהאב זיך איין דריטטער ארבייטער אונד ריעף מיט געוואלטיגער שטיממע : לאססעט מיך מיט אייערער באנק אונד אייערעם צאלל! היעפאן ווערדען וויר ניממער זאטט. ניכט איינע באנק אונד ניכט איינען צאלל בריכען וויר, זאנדערן „בראד!" — יא, בראד זאלל אונס הערר טיסא פערשאפפען, ווענן ער איין עכטער אונד רעכטער מיניסטער-פרעזידענט זיין וויל!" נון שפראנג איין מאנן אויף דען טיש אונד שריע, אינדעם ער מיט געבאללטען פויסטען אום זיך שלוג : הינוועג מיט זאלכעם לעערען גערעדע! וויל דיא רעגיערונג פיר אונס עטוואס טהון, זא זאלל זיא אונס „בראד אונד ביער" פערשאפפען! בראד אונד ביער זינד געזונדער, אלס אללע דיא פערדארבענע פאליטיק אונזערער שטאאטס-מעננער! — נון ליעף דיא פערזאממלונג אויס איינאנדער מיט דעם רופע : „בראד אונד ביער!" דיא פאהנען פלאטטערטען, אונד עס זאה אויס, אלס בעקאממען וויר איינע קליינע „בראד- אונד ביער-רעוואלוציאן". דיא פאליציא שריטט איין, פערניכטעטע איינינע פאהנען אונד נאהם מעהרערע רעדעלס-פיהרער אין האפט. — היעמיט ערריכטע דער גאנצע לערם איין טרויריגעס ענדע. — עס איזט ביא דעם גאנצען נור צו בעדויערן, דאס דורך דאס אייפטרעטען דעם איינגעבילדעטען פאלקעס דיא גאנצע באנק- אונד צאלל-פראגע צו איינעם שקאנדאלע געמאכט וואורדע, איבער וועלכען אונזערע געגנער אין עסטערייך זיך דיא פויסט פאלל לאכען ווערדען.

*) (פ ע ר ה א פ ט ו נ ג א י י נ ע ר ב א נ ק נ א ט ע נ - פ א ל ש ע ר - ב א נ ד ע.) שאן זייט דעם יאהרע 1873 וואר וויען מיט פאלשען באנק- אונד שטאאטס-נאטען איבערשוועממט. פיעלע אונשולדיגע פריוואט-לייטע קאמען דורך אננאהמע זאלכער פאלשען נאטען, וועלכע פאן דען עכטען זעהר שווער צו ערקעננען וואַרען, צו בעדייטענדעם געלד-שאדען. אונד דער געלד-שאדען איזט נאך ניכט אללעס, וועלכען דיא דורך פאלשען נאטען בעטראגענען צו ערטראגען האטטען. זיא האטטען היעדורך פיעלמעהר נאך אנדערע אונאנגענעהמליכקייטען. אלס זיא דיעזע נאטען, אין דער מיינונג, עס זייען עכטע, וויעדער אויסגעבען וואללטען, דא וואורדען זיא הייפיג אנגעהאלטען אונד אלס באנקנאטען-פאלשער פערהאפטעט. נון מוסטען זיא ביים אונטערזוכונגס-ריכטער פיעלע „פערהאַרע" איבערשטעהען, ביז איהרע שולדלאזיגקייט זיך הערויסגעשטעללט אונד זיא וויעדער אויף פרייען פוס געזעטצט וואורדען. דיעזער טאגע ענדליך איזט עס דער וויענער פאליציא געלונגען, דיא גאנצע פאלשער-באנדע צו ערהאשען. איין מיטגליעד דיעזע באנדע, נאמענס ארפאד אייזערט אויס פרעסבורג, קאם נעמליך דיעזער טאגע צו איינעם קריזלער, קויפטע איינע הערצע אונד לעגטע איינע פינפער-נאטע ניעדער. דיעזע וואורדע איהם געוועכסעלט, ער שטעקטע דאס געלד אין דיא טאשע אונד איילטע צו איינעם בענאכבארטען צוקער-בעקער. היער ליעס ער זיך וויעדער איינע קליינינקייט געבען, לעגטע איינע צעהנער-נאטע אויף דען טיש, דיעזע וואורדע געוועכסעלט : אייזערט שטעקטע וויעדער דאס געלד איין אונד גינג געמיטהליך ווייטער. קוים יעדאך דאס אייזערט דאס געשעפט פערליעס, דא בעמערקטע דער צוקער-בעקער, דאס ער איינע פאלשע צעהנער-נאטע ערהאלטען האבע. ער ליעס זאפארט דען אייזערט פערפאלגען, דער אויך אלסבאלד אין דען הענדען דער פאליציא זיך בעפאנד. נאך קורצעם פערהארע מאכטע אייזערט אללע מיטגליעדער דיעזער פאלשער-באנדע נאמהאפט. דער אייגענטליכע פערפערטיגער דיעזער נאטען איזט איין וויענער גראוויאר. אלס פערשלייסער וואַרען טהעטיג דיא פרויא דיעזעס גראוויארס, דער ערוועהנטע ארפאד אייזערט אונד נאך איין יונגער מאנן. אללע דיעזע בעפינדען זיך נונמעהר הינטער שלאס אונד ריעגעל. ביא דעם פערהארע זאגטען דיעזעלבען אויס, דאס זיא אים יאהרע 1872 בלאס מיט דער אנפערטיגונג פאן „איינזער" זיך בעפאסטען. אלס דאס געשעפט אונגעשטארט פארטגינג, בעגאננען זיא ערסט מיט דער פאלשונג פאן פינפער-נאטען, אונד ערסט שפעטער וואגטען זיא עס אויך צעהנער-נאטען זיך צו מאכען. דא זיא נונמעהר געלד גענוג האבען, אום נויטע ווערקצייגע אונד איינע בעססערע נאטען-פרעססע זיך צו פערשאפפען, דאכטען זיא דאראן, אין ציקונפט אויך פינפציגער, הונדערטער אונד טויזענדער זיך צו פאבריצירען. אין דיעזער שאנען האפפנונג זינד דיא ליעבען לייטע אללערדינגס אין זעהר אונאנגענעהמער וויזע געשטארט וואַרדען, אים פינסטערן קערקער קאנן מאן דאך וואהל קיינע באנק-נאטען פאבריצירען.

*) (וואַרום אללע יודען טירקען-פריינדליך זינד?) אויף דיעזע פראגע ערטהיילט דער הייטיגע „פעסטער ללאיד" נאך איינער ענגלישען צייטונג פאלגענדע אנטוואָרט: „דיא יודען וויססען, דאס זיא פאן דען קאטהאליקען שאן זעהר פיעלעס אויסצושטעהען האטטען. דיא גרייזאמקייטען דער רומענישען קאטהאליקען רייערן נאך הייטע פארט. אויך אין דען איבריגען קאטהאלישען פראווינצען דער טירקייא האבען דיא יודען פאן דען קאטהאליקען — אבער אויך נור פאן דען ק א ט ה א ל י ק ע ן — פיעלעס צו ערדולדען. דיא יודען מיססען דאהער יעטצט דאהין טראכטען, דאס דיא טירקען אונד ניכט דיא כריסטען דיא אבער-האנד האבען זאללען, וויל דיא כריסטען איהרע „אבער-האנד" נור צור פערפאלגונג דער יודען בעניטצען ווירדען. דיא טירקען האבען אויך אין לעטצטערער צייט געצייגט, דאס זיא דען יודען קיינע פיינדע זינד. זיא שטאממען זא פאן אברהם אבינו וויא דיא יודען. — נור זינד זיא דיא זאהנע פאן ישמעאל, וועהרענד דיא יודען דיא זאהנע פאן יצחק זינד. — דיא יודען האבען קיינען גרונד איבער דיא טירקען צו קלאגען, דא דיעזע גאסט-פריינדשאפט אונד בארמהערציגקייט אויך געגען אנדערס-גלייביגען איבען. רוסלאנד מאגע דאהער דיא בראווען טירקען אין רוהע לאססען : וויל אבער רוסלאנד דורכאוס פיר דיא מענשליכקייט עטוואס טהון, זא מאגע עס אין פאלען דען אנפאנג מאכען."

☞ מיט דיעזער איינהונדערטפינפציגסטען נוממער ענדיגט דער אבטע יאהרגאנג אונזערער צייטונג, אונד מיט נעכסטער נוממער בעגינגט נון דער נ י י נ ט ע י א ה ר ג א נ ג. דיאיעניגען הערען פרענומעראנטען, דערען פרענומעראציאן ענדע דיעזעס אבלייפט, וואס גאנץ דייטליך אויף איהרע אדרעס-שלייפע אנגעצייגט איזט, ווערדען ערזוכט, איהרע פרענומעראציאן וויעדער צו ערנייערן, דאמיט וויר איהנען אויך דאס נעכסטע בלאטט אונאונטערבראכען פארטשיקען קאננען.

☞ אונזער ראמאן ווירד נאך אונגעפעהר 20 פארטזעטצונגען האבען.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע

ווייצען פער פער פריה-יאהר 12,90—13 גולד.
קוקוקרוץ פער מאי - יוני 6,85—6,90 גולדען.
האפער פער פריה-יאהר 8,25—8,32 גולד.

פעסטער שלאכט-פיעהמארקט. דער אייפטריעב אויף דעם געסטריגען היער שטאטטגעפונדענען שלאכטפיעהמארקטע בעטרוג 635 שטיק אכסען, מילך-קיהע — שטיק. פרייזע פיר אכסען 48 — 52 פל., פיר קיהע 47 — 51 פל., — פיר ביפפעל 42 פל. פער 100 קילא שלאכט-געוויכט, זאממט פערצעהרונגס-שטייער.

וויענער פרייזע.

ריבאל 52¼ גולדען, פער 100 קילא.
פעטראלעאום 40½ גול. פער 100 ק.
ליינאל 40½ גול. פער 100 קילאגראמם.

לאטטא-ציעהונג פאם 27-טען דעצעמבער 1876.

ברינן	42	4	5	47	41

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער : מאיר בר״י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען נייער באנאטער	—	—.——.—
" "	—	—.——.—
" "	—	—.——.—
" "	—	—.——.—
" "	—	—.——.—
" "	—	—.——.—
" "	—	—.——.—
" טייס	74·6	12.25—12.40
" "	75·5	12.50—12.65
" "	76·4	12.75—12.85
" "	77·3	12.85—12.95
" "	78·3	13.05—13.15
" "	79·2	13.20—13.30
" "	80·1	—.——.—
" פעסטער באדען	74·6	11.65—11.75
" "	75·5	11.85—12.05
" "	76·4	12.20—12.35
" "	77·3	12.45—12.55
" "	78·3	12.65—12.75
" "	79·2	12.80—12.90
" "	80·1	—.——.—
" שטוהלווייסענבורגער	74·6	12.30—12.45
" "	75·5	12.50—12.70
" "	76·4	12.75—12.85
" "	77·3	12.90—13.10
" "	78·3	13.10—13.20
" "	79·2	13.25—13.35

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קארן	72	10.30—10.10
נערסטע מאלץ	62	8.55—7.20
נערסטע פיטטער	62	7—6.45
האפער	41	8.20—8.05
קוקורוץ באנאטער		6.10—6.—
אנדערער	73	5.90—5.55
הירזע		5.95—5.45

טערמינע (100 קילא)		
ווייצען	פער פריה-יאהר	12.80
		—.—
קארן	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		6.95 —
נערסטע		—.—
האפער	פריהיאהר	8.25 —
		—.—
רעפס		—.—

באללען-מעהל		קר. פל.
נומער 0		25 —
" 1		24 20
" 2		23 40
" 3		22 60
" 4		22 —
" 5		20 75
" 6		19 —
" 7		18 —
" 8		15 —
" 8½		13 —
שפיריטוס : אלטע	פעסטער פיעטרעסטע	36.—
" נייע	פאריטסעסל	30.—

קורז-טאבעללע פאם 28. דעצעמבער

געלד-קורז

	קר. פל.
זילבער-אגיא	114 23
דוקאטען	5 97
עסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	10 04
נאפאלעאנדאר	10 04
דייטשע רייכסבאנקנאטען	61 85
20 מארקשטיקע	12 36
פאפיער רובעל	1 54

לאזע.

	קר. פל.
1839-ער ראטשילד-לאזע גאנצע	261 —
דעטטא פינפטעל	261 —
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס-לאזע	105 50
1860-ער " גאנצע	109 75
דעטטא " פינפטעל	117 25
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	129 50
דעטטא " 50	129 —
כאמא רענטענשיינע	24 50
פירבען-לאזע	11 —
קרעדיט-לאזע	164 50
קלארי-לאזע צו 40 גולדען	31 —
דאנוי-דאמפשיפפאהרטס-לאזע	91 50
אינסבריקער לאזע	19 —
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	14 25
קראקויער " 20 "	14 50
אפנער " 40 "	29 56
פאלפפי " 40 "	34 50
רודאלפסלאזע " 10 "	13 50
סאלם-לאזע " 40 "	43 —
זאלצבורגער לאזע צו 20 גולדען	16 25
סט. גענאיס " 40 "	35 50
סטאניסלויער " 20 "	19 25
טריעסטער " 100 "	118 —
דעטטא " 50 "	60 25
וואלדשטיין " 20 "	24 —
ווינדישגרעטץ " 20 "	24 75
אונגארישע פרעמיענלאזע צו 100 גולד.	69 75
דעטטא צו 50 גולדען	69 75
וויענער לאזע	94 75

ווערטה-פאפיערע.

	קר. פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	73 50
טעמעשוואר-באנאטער	71 —
זיבענבירגישע	71 75
גאליציאשע	81 75
בוקאווינער	80 —
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	98 —
ווייןצעהנט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	71 25
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראצענט	85 50
דער אונגארישען היפאטעקען באנק צו 5 איינהאלב פראצענט	78 25
דער אונגארישען אללגעמיינען באדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראצענט	82 —
דעטטא צו 6 פראצענט	— —
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	85 75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.